

UVODNA BESEDA PREDSEDNICE BRALNEGA DRUŠTVA SLOVENIJE

V Bralnem društvu Slovenije skrbimo za spodbujanje branja, širjenje bralne kulture in bralne zmožnosti, izmenjavo izkušenj o branju, širimo spoznanja o pomenu pismenosti med vse ljudi, predstavljamo raziskave na področju branja. Tako smo se na svojih preteklih posvetovanjih ukvarjali z zelo različnimi temami: kakšna je razlika med branjem tiskanih in elektronskih gradiv, kako pomagati priseljencem pri usvajanju bralnih spretnosti, katera besedila so ustrezna za osebe s posebnimi potrebami in v kakšni obliki jih pripraviti ...

Letos smo se odločili za primerjavo branja med fanti in deklicami, najstnicami in najstniki, moškimi in ženskami, torej kaj beremo glede na spol in kako. Nismo želeli delati razlik, spodbudilo pa nas je dejstvo, da v osnovni šoli prej izgubimo dobre bralce kot bralke. Zato se sprašujemo po vzrokih, poskušamo najti odgovore in potem tudi rešitve: s čim spodbuditi bralce in s čim bralke, da bi pogostejše segli po knjigi.

Če se v ta vprašanja poglobimo, ugotovimo, da ni enotnih odgovorov. Namreč, ni vsaka knjiga, v kateri so osrednji liki deklice, namenjena deklicam; ravno tako ni moškimi privlačna vsaka knjiga z moškimi liki. Vsekakor pa velja, da je dobra knjiga lahko privlačna za bralce in bralke, če le jezikovno, tematsko in slogovno ustreza posameznikovi starosti in »bralni kilometrini«, torej bralni zmožnosti. Zato lahko v branje brez dvoma vedno predlagamo dobre knjige. Kako jih najti v poplavi vsega, kar je na voljo v knjigarnah in knjižnicah? Pri tem nam lahko pomagajo različne bralnosposobne dejavnosti.

Za mlade bralke in bralce je odlično pomagalo vsakoletni *Priročnik za branje kakovostnih mladinskih knjig*,

ki ga pripravijo v Pionirski – centru za mladinsko književnost (zadnji iz novembra 2018 ima naslov *Eden je svet*; arhiv starejših je dosegljiv tudi na spletni strani <https://www.mklj.si/prirocnik/item/451>), poleg priročnika pa tudi znak zlata hruška za kakovostna leposlovna in poučna besedila v različnih kategorijah. *Priročnik* je v pomoč številnim staršem, vzgojiteljicam in vzgojiteljem v vrtcih ter učiteljicam in učiteljem v osnovnih šolah, med drugim tudi ko otrokom svetujejo, kaj izbrati za prostovoljno bralno značko, če sami nimajo svojih zamisli. Poudarjam, da gre pri tem že vsa leta res za prostovoljno sodelovanje otrok v tej največji in svetovno priznani dejavnosti za promocijo branja, čeprav od politikov občasno slišimo kritike, ki le kažejo na njihovo nerazgledanost in željo, da bi lažje manipulirali z neukim ljudstvom. Branje vsem, od otrok do starejših, širi obzorja. Ponekod posebej spodbujamo branje v času počitnic (npr. Poletavci, najPoletavci, Bralnice pod slamnikom, posebne police za počitniško branje v šolskih knjižnicah, knjige, ki bralce čakajo ob bazenih ali popotnih smerokazih ...).

Za odrasle bralce po splošnih knjižnicah (in nekaterih drugih ustanovah) pripravljajo letne, tematske ali še drugačne priporočilne sezname za odrasle, tej dejavnosti pa lahko vsaka knjižnica da svoje ime (npr. Mesto bere, Okusimo besedo, Primorci beremo, Korošci pa bukve beremo itd.). Nekateri teh dejavnosti so namenjene starejšim (npr. Modro brati in kramljati, Lipa bere itd.), spet druge so vezane na vreme in letne čase (npr. Knjižnica pod krošnjami, S knjigo v park itd.).

Projekt Javne agencije za knjigo RS Vključujemo in aktiviramo!, ki je sofinanciran iz Evropskega socialnega sklada, je namenjen osebam

z motnjami v duševnem zdravju ali v duševnem razvoju, zapornikom v fazi odpusta in osebam, ki se zdravijo odvisnosti od prepovedanih drog. Namen projekta je socialna aktivacija teh ranljivih skupin skozi kulturo in ustvarjalnost, da se bodo lažje socialno aktivirale in vključile na trg dela.

Lansko jesen smo prvič izpeljali veliko povezovalno bralnosposobnevalno akcijo Nacionalni mesec skupnega branja: beremo skupaj. V spletni dogodkovnik (<https://dogodkovnik.acs.si/nmsb2018/>) je bilo prijavljenih 709 dogodkov, upravičeno pa verjamem, da jih je potekalo še mnogo več. Akcija teče tudi v letu 2019, od mednarodnega dneva pismenosti (8. septembra) do konca mednarodnega tedna otroka (letos je to do 14. oktobra), in upamo, da bo ostala vsakoletna. V tem času se povezujemo vse ustanove in aktivni posamezniki, ki skrbimo za spodbujanje branja in razvoj bralne pismenosti, v želji pritegniti čim več bralcev k skupnim bralnim dejavnostim. To ni le branje, to je lahko recitacija, tudi pisanje proze ali poezije, pogovori o besedilih, slikanje ob prebranju ... skratka vse, kar nas lahko ob besedilih povezuje, združuje: med generacijami ali znotraj podobne starostne skupine. In kar je še pomembnejše: s plakati, knjigami in aktivnostmi nagovarjamo dečke in deklice, moške in žene. Verjamemo, da pomagamo ustvarjati knjižne molje – pa katerega koli spola že so.

Več ko je na voljo različnih možnosti, bolje je. Za vsakogar skušamo poiskati tisto, kar mu ustreza, zato da nas branje polni z dobro voljo, novo energijo, občutkom pripadnosti, znanjem, vsem pozitivnim.

Zdaj pa le veselo h knjigi.